Yeni Zelanda Depremi Kural Yıktı

İlay Çelik Sezer

14 Kasım 2016'da Yeni Zelanda'da meydana gelen depremle ilgili bir araştırma depremlerle ilgili genel bir kabulü değiştirebilecek bulgular ortaya koydu. Sismologlar yıllardır hem bağımsız fayların hem de uzun fayların bağımsız bölümlerinin birbirlerinden bağımsız olarak kırıldığını varsayıyordu. Bu da belirli bir fay hattının yaratabileceği maksimum potansiyel deprem şiddetini sınırlıyordu. Ancak Yeni Zelanda'da gerçekleşen 7,8 şiddetindeki Kaikōura depremi, bazıları birbirini etkileyemeyeceğini düşündürecek kadar uzak mesafeli olan en az 12 fay tarafından tetiklendi. *Science*'ta yayımlanan makalenin başyazarı jeodezi uzmanı Ian Hamling, faylar arasındaki 5 kilometrelik bir mesafenin bir kırığın ilerlemesini durduracağı yönünde kabul görmüş bir kanı olduğunu, ancak özellikle son yıllarda ters yönde kanıtlar elde edildiğini belirtiyor. Hamling ve ekibi sismik sarsıntı verilerini, GPS ölçümlerini ve uydulardan gelen radar görüntülerini kullanarak Yeni Zelanda depremindeki yüzey kırıklarının birbirine uzak mesafede bulunduğunu, hatta bir durumda mesafenin15 kilometreyi geçtiğini gösterdi. Bir depremin şiddeti kırılan fayın uzunluğuyla doğrudan ilgili. Bu yüzden de Yeni Zelanda depremi, kırılmaların birbirinden uzak faylar arasında atlayamayacağı duruma göre çok daha şiddetliydi.

Söz konusu olgu sadece potansiyel bir depremin maksimum şiddetini artırmakla kalmayıp aynı zamanda olasılıkları da değiştiriyor: Birlikte hareket eden daha çok fay olması demek büyük depremler oluşmasının daha çok yolu olması yani büyük deprem olasılığının artması demek. Görünüşe göre hem deprem risk analizlerinin hem de geçmiş depremlere ilişkin analizlerin bu olgu dikkate alınarak gözden geçirilmesi gerekiyor.